

PESTEN ONDER JONGEREN
Traditioneel en Digitaal Pesten en de Invloed van Sociale Steun op
Ervaren Gezondheid en Depressieve Gevoelens

BULLYING AMONG ADOLESCENTS
Traditional and Cyber bullying and the Impact of Social Support on Health and Depression

K.M. Hobbelink- Lisseveld

December 2010

Scriptiebegeleider: Dr. C.A.W. Bolman

Tweede begeleider: Dr. W.J. Pouwelse

Faculteit Psychologie
Afstudeerrichting Gezondheidspsychologie
Open Universiteit, Heerlen

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
Summary	4
1. Inleiding	5
1.1. Pestgedrag: prevalentie en kenmerken	6
1.2. Sociale steun	9
1.3. Vraagstellingen en hypothesen	12
2. Methode	13
2.1. Onderzoeksdesign	13
2.2. Procedure	13
2.3. Meetinstrumenten	14
2.4. Data-analyse	17
3. Resultaten	20
3.1. Onderzoeksgroep	20
3.2. Eigenschappen van de meetinstrumenten	20
3.3. Verschillen tussen groepen	21
3.4. Toetsing hypothese 1: ervaren gezondheid	22
3.5. Toetsing hypothese 2: depressieve gevoelens	23
3.6. Toetsing hypothese 3: moderatie	24
3.7. Toetsing hypothese 4: mediatie	29
4. Discussie	31
4.1. Samenvatting en beschouwing van de resultaten	31
4.2. Methodologische kanttekeningen	34
4.3. Conclusies en aanbevelingen	36
Literatuur	39
Bijlagen	
Bijlage 1 – Brief aan ouders/verzorgers	45
Bijlage 2 –Brief aan mentoren	47
Bijlage 3 – Bijlage vragenlijst aan mentoren	49
Bijlage 4 – Vragenlijst	50

Samenvatting

Pesten op de middelbare school heeft belangrijke gevolgen voor de gezondheid en depressieve gevoelens van jongeren. Het is één van de meest voorkomende vormen van geweld op school waar veel adolescenten mee te maken krijgen. Sociale steun kan een beschermende invloed uitoefenen in de relatie tussen pesten en gezondheid. Resultaten uit eerder onderzoek zijn echter niet eenduidig en bij digitaal pesten zijn deze verbanden niet eerder onderzocht. Centraal in deze scriptie staat dan ook hoe bij adolescenten, sociale steun de relatie tussen pestgedrag (zowel traditioneel als digitaal) en de ervaren gezondheid en depressieve gevoelens beïnvloedt.

In totaal vulden 690 Zeeuwse middelbare scholieren een vragenlijst in. Traditioneel en digitaal pesten werd direct gemeten. Ervaren gezondheid werd gemeten met de verkorte VOEG, depressieve gevoelens met de CDI. Sociale steun werd gemeten middels een Nederlandse vertaling van de CASSS.

Slachtoffers van traditioneel pesten hadden een slechtere gezondheid en meer depressieve gevoelens dan pesters en niet-betrokken jongeren. Slachtoffers van digitaal pesten ervoeren de meeste depressieve gevoelens. Er is moderatie van sociale steun gevonden. Traditioneel gepest worden had een negatief effect op de ervaren gezondheid en depressieve gevoelens van de slachtoffers, wanneer zij weinig sociale steun ontvingen. Daders van traditioneel pesten hadden meer gezondheidsklachten als zij meer belang hechtten aan sociale steun. Opvallend was dat jongeren die digitaal pestten meer depressieve gevoelens hadden indien zij meer steun ontvingen. Additionele analyses lieten zien dat traditionele pesters minder steun kregen van docenten en klasgenoten. Slachtoffers van digitaal pesten ontvingen minder steun van het schoolpersoneel en leerlingen, terwijl juist zij hier meer belang aan hechtten. Aanwijzingen voor mediatie zijn in dit onderzoek niet gevonden.

Sociale steun speelt een positieve rol in de relatie tussen pesten, de ervaren gezondheid en depressieve gevoelens maar deze rol dient nader onderzocht te worden. Dit onderzoek biedt scholen aanknooppunten om interventies die pogen pesten te voorkomen of verminderen te legitimeren. Jongeren brengen veel van hun tijd op school door. Dat maakt de school tegelijkertijd een plaats waar veel gepest kan worden en een plaats waar jongeren veel steun kunnen ontvangen. Voor scholen is een belangrijke taak weggelegd in het bevorderen van het welzijn van hun leerlingen.

Summary

Bullying at school may have important negative consequences for health and may cause depressive feelings. It is one of the most common forms of violence at schools involving many adolescents. Social support may decrease the negative effect of bullying on (mental) health. Results of previous studies are indecisive and the relationship between cyberbullying and health has not been studied previously as far as known. Paramount in this thesis therefore is how social support influences the relationship between bullying (traditional bullying and the cyberbullying) and health complaints and feelings of depression among adolescents.

In total 690 secondary school students in Zeeland completed a questionnaire that was administered once. This questionnaire distinguished between traditional bullying and cyberbullying. Perceived health was measured using the shortened VOG, feelings of depression using the CDI. Social support was measured using the Dutch translation of the CASSS.

Victims of traditional bullying reported more health complaints and experienced more depressive feelings than bullies and youngsters who were not involved in these activities. Moderation of social support was detected. victimization of traditional bullying had a negative effect on the health of the victims whom received little social support. Traditional bullies experienced more health problems and depressive feelings in cases they attached more importance to social support. An interesting finding was that cyber bullies experienced more feelings of depression if they had received more social support. Additional analyses showed that traditional bullies received less social support from teachers and class mates. Victims of cyber bullying received less support from school staff and pupils despite the fact that they attached more importance to this support. Evidence for mediation has not been found in this research.

It can be concluded that social support plays a protective role in the relationship between bullying and feelings involving health and depression, but its role needs further research. For schools this research offers indications to legitimize interventions that aim to prevent or reduce bullying. Young people spend much time at school. Both bullying itself and support for those who suffer from it take place at school. Schools play an important role in promoting the welfare of its students .